

Fortsat nedbrydning af Lønstrup Klint

Foranlediget af spørgsmålet om Mårup Kirkes bevarelse skrev den daværende miljøminister i februar 1997 til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, at "En fortsat naturlig nedbrydning af klinten er – ud fra en samlet afvejning af kulturhistoriske, landskabelige og geologiske værdier - den udvikling der nationalt bør prioriteres højest". I de følgende år afslog Skov- og Naturstyrelsen under Miljøministeriet gentagne gange ansøgninger om kystsikring med den samme begrundelse. Både Danmarks Naturfredningsforening, embedsmænd i Miljøministeriet og dets styrelser, samt senere også ledelsen i Kystdirektoratet, står tilsyneladende fortsat vagt om dette ideologiske natursyn.

I 2005 blev Lønstrup Klint udpeget som en såkaldt Geosite, dvs. et geologisk område af international betydning der skal bevares for eftertiden. Nedbrydningstilhængerens modsvar er den fortolkning – i modstrid med formålet - at det er den fortsatte nedbrydning af klinten der skal bevares som et interessant naturfænomen. Tilhængerne af fortsat klintnedbrydning har også leveret effektive modsvar gennem at indarbejde, i Natura 2000 planen for Rubjerg Knude-området, to selvopfundne naturtyper kaldet "kystklinter i fri dynamik" og "veludviklede vandremiler". Dette kræver så at kystsikring ud for Rubjerg Knude ikke må finde sted, da det ville medføre en bevoksning på klinten og dermed manglende sandflugt til at fodre vandremilerne med.

Det mest effektive modsvar fra nedbrydningstilhængerne er dog introduktion af sandfodring som den eneste officielt anerkendte kystsikringsmetode. Metoden stammer – ifølge Kystdirektoratet – fra Holland, hvor kysten ligger i læ af Sydengland og ikke er så udsat for strøm og vind som den jyske vestkyst nord for Blåvands Huk. Metoden består i, at der revlefodres med store mængder sand i ca. 7 meters havdybde, suppleret med strandfodring efter behov. Fordelen ved metoden er, at den bekræfter politikernes vilje til at bevilge penge til kystsikring, samtidig med at bl.a. Danmarks Naturfredningsforenings ønske om en fortsat nedbrydning af Lønstrup Klint sikres.

Sandfodringsmetoden bygger imidlertid på det dogme, at det såkaldte sedimentbudget (sandbudget) langs vestkysten skal være konstant. Dette indebærer, at hvis et kystsikringsprojekt "snyder" havet for nedbrydning af en årlig mængde sediment, skal havet kompenseres med en tilsvarende mængde sandfodring. Kystdirektoratets senest publicerede oversigt over sedimentbudgettet er helt tilbage fra 2001. Den angav at der årligt passerede ca. 900.000 m³ sand i nordøstlig retning over sejlrenden ind til Hirtshals Havn. Det er ikke muligt for uindviede at få oplysning fra Kystdirektoratet om senere opgørelser. Men den konsulentrapport, som Hjørring Kommune rekvirerede i 2019 som grundlag for kommunens kystplan, angiver – i forbindelse med havneudvidelsen mod øst – at op mod 700.000 m³ – ud af i alt ca. 1 million m³ sandtransport sydfra - nu aflejres i sejlrenden. Kun ca. 300.000 m³ føres videre, hvoraf det meste skønnes aflejret på lavt vand øst for sejlrenden. Dette er en stor afvigelse fra sedimentbudgettet fra 2001. Det er naturligvis bedre, at oprensningen af sand fra sejlrenden bruges til sandfodring længere mod syd fremfor at blive klappet et stykke ude i Skagerrak. En opsugning af sand på bankerne ude i Nordsøen vil medføre store ødelæggelser af bundvegetationen, som er en forudsætning for skaldyrs- og fiskebestanden. Men spørgsmålet er, om den omfattende og dyre revlefodringsindsats syd for Hirtshals vil få nogen væsentlig kystsikringseffekt på sigt. Sandet fra sejlrenden er velsorteret og ret finkornet. Det vil derfor hurtigt blive opløst i den nordgående havstrøm og returneret til sejlrenden.

På den 110 km lange såkaldte fællesstrækning på vestkysten fra Nymindegab til Agger Tange har staten i samarbejde med de berørte kommuner de senere år brugt 100 mill. kr. årligt til sandfodring. Kystdirektoratet har hævdet at dette har bremset kysterosionen, men fra 2018/19 er beløbet blevet fordoblet til 200 mill. kr. årligt, hvilket tyder på noget andet. Hvis sandfodringsmetoden er så effektiv og kan stå alene som hævdet, kunne de dominerende anlæg ud for Lønstrup By fjernes, da stat og kommune allerede nu bruger 2 mill. kr. årligt til sandfodring her.

Poul Jakobsens klage til Miljøklagenævnet har forsinket en planlagt revlefodring nord for Løkken. Det var måske ikke så klog en taktik, da han i artikler og indlæg i Nordjyske får skyld for at have sat hele "kystsikringen" (dvs. revlefodringen) i stå, hvilket medvirker til at lægge yderligere røgslør over sandfodringsmetodens begrænsninger og store omkostninger. Det er dog næppe manglende sandfodring, der er årsagen til at bl.a. sommerhusene ved Lønstrup fortsat falder i havet, men derimod manglende tilladelse til fast kystsikring. Flere ledende lokalpolitikere synes imidlertid at være blevet overbevist om revlefodringens fortræffeligheder. De folkevalgte politikere burde hellere undre sig over tre forhold:

- 1) Kystdirektoratets pludselige og (politisk og forvaltningsmæssigt) ubegrundede flytning i februar 2014 fra Transportministeriet til Miljøministeriet.
- 2) Områdeleder for kystzoneforvaltning i Kystdirektoratet, Hans Erik Cutoi-Toft, har uimodsagt og gentagne gange hævdet den helt ukorrekte påstand, at Natura 2000 planen for Rubjerg Knudeområdet forbyder kystsikring af sommerhusområdet i Lønstrups sydvestlige udkant. En EU-dispensation er ikke nødvendig her.
- 3) Sandfodringsmetodens tilhængere afviser at udføre forsøg med at udvikle andre, og mere effektive, kombinerede metoder. Da sandfodringsmetoden også bakkes op af ledende vandbygningsspecialister ved AAU og DHI (Dansk Hydraulisk Institut), er disse to institutioners veludstyrede vandbygningsspecialiteter derfor ikke tilgængelige for forsøg med alternative kystsikringsmetoder.

Jeg anbefalede selv i en kronik i fagbladet Ingeniøren den 2. januar 2016: "at aflive dogmet om det faste sedimentbudget og i stedet for at gennemføre en samlet strategisk løsning til sikring af den jyske vestkyst". Det vil kræve en fordomsfri og uafhængig vurdering af effekten og økonomien for forskellige kystsikringsmetoder, herunder inddragelse af internationale erfaringer. Nogle af disse metoder kan vise sig langt billigere og mere miljøvenlige end sandfodringsmetoden. Hertil kommer at den nationale kystforvaltning må reformeres markant. En del tyder på at trykudligning nogle steder kan medvirke til opbygning af forstranden, når visse betingelser er opfyldt for terræn, geologi og havstrømme. Derfor bør trykudligning indgå som et af de mulige redskaber i kystsikringens værktøjskasse, men ikke nødvendigvis afgrænses til Poul Jakobsens trykudligningsrør, der jo er patenterede, jf. bl.a. forsøg med pilebundter ved Nr. Lyngby. Det er ikke blot et spørgsmål om valg mellem sandfodring og rør. For de hårdest belastede delstrækninger må der både sættes ind med klint- eller klifodsbeskyttelse, og med sandfang på forstranden og i havstokken.

Hjørring Kommunes kommende kystplan lægger derimod op til, at der kun tillades (lodsejersbetalt) fast kystsikring, hvor der er sommerhusbebyggelse ud til Lønstrup Klint (fx ved Løkken/Furreby og Nr. Lyngby, men ikke ved Lønstrup!). Størstedelen af kyststrækningen langs klinten er imidlertid ubebygget, og her skal kystnedbrydningen så have lov til at fortsætte. Kommunen forventer samtidig store økonomiske bidrag fra de private lodsejere til en permanent, årlig revlefodring. Endvidere forventes det, at Rubjerg Knude fyrs imponerende flytning på 70 m væk fra klinten kun vil sikre fyret i de næste ca. 30 år.

Flere har foreslået, at der oprettes en national kystsikringsfond, men den vil næppe hjælpe hvis pengene går til revlefodring. Så det har fortsat lange udsigter med en samlet, effektiv og bæredygtig kystsikringsplan for den nordjyske del af vestkysten.

Jørgen Kristiansen
Julius Posselts Vej 13, 9400 Nørresundby
jorgenkr@yahoo.dk
www.jorgenkristiansen.dk